

Forfatter: Hjortø, Knud

Titel: Udrag fra To verdener (Danske Klassikere)

Citation: Hjortø, Knud: "To verdener", i Hjortø, Knud: *To verdener*, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 2008, s. 169. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-hjort_18-shoot-idm140047356820784/facsimile.pdf (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: To verdener

mellem dem. Udtalelsen findes blandt Hjortøs efterladte breve og manuskripter på Det Kgl. Bibliotek (Tilg. 347).

Harald Nielsen fremhæver i sin »Litterær Oversigt« (*Tilskueren*, 1906) *To verdener* som efterårets betydeligste bog næst efter Johannes V. Jensens *Hjulet*, men ikke på grund af dens kunstneriske kvaliteter. Nielsen mener, at romanen begrænses af »netop de Egenskaber, der uheldigvis manglede ved »Hjulets« Tilblivelse»; hertil hører respekten for »den kedelige Virkelighed»; sådan udtrykker han sig senere i sin omtale af *Hjulet* i *Tilskueren* samme år, s. 427, hvor han beskylder Johannes V. Jensen for »Stemningssvindels». – Nielsens anmeldelse af *To verdener* lægger sig op ad Gnuetzmanns, for så vidt som han mener, at bogen ganske vist markerer sig ved sin skarpsindige, ædruelige psykologi, men at det hele er lidt for godt udtænkt, lidt for logisk og gennemargumenteret; værket opnår ikke »af Tanken at blive vurderet som levende Virkelighed». Nielsen er i øvrigt ikke overbevist af dén flydende overgang mellem mandligt og kvindeligt, Hjortø viser sans for. Han er utilfreds med Helgas tankegang, den er for maskulin, synes han, det kan ikke hænge rigtigt sammen, og tilsvarende overbevises han ikke af, at Grandlev kan tænke ting, »som kun hun vilde have følt». Der må være orden i sagerne. – Det tidskritiske element: barbariet som trussel mod kulturen, kommer Nielsen ikke ind på.

Axel Garde har i sit periodehistoriske oversigtsværk *Dansk Aand. Et Omrids til de sidste Aars Litteraturhistorie* (1908) en præsentation af *To verdener*, som ikke klager over skematisering, men vurderer kærlighedshistorien som dybtgående og overbevisende i sin smertefulde umulighed. Det er for Garde Helga, der som et »friskt Instinkt» står menneskeligt stærkest over for Grandlevs fortænkthed, men han forbigår den betydelige skabende nødvendighed i hende, den, der gør hende til mandens åndelige jævnbyrdige.

Læste Albert Gnuetzmann ud af *To verdener* en favorisering af den fornuftstyrede mand, så mener den unge Otto Gelsted – på linje med Garde – i sin artikel i *Tilskueren*, 1915, at bogen især betoner Grandlevs mangler: hans virkelighedsfrygt, hans udtørrede sind, hvis »nærende Muld» visdommens træ har suget gold, og som kommer til kort over for den sjælelige styrke, hvormed Helga forsøger at tilføre ham ny levedygtighed.